

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่มีต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่มีต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ และ 4) เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมขององค์ประกอบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยสรุปมีขั้นตอนหลัก ๆ 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่มีต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ เพื่อสำรวจแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงศึกษารูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการพัฒนาระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 6 แห่ง โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏดังกล่าว และนำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อคัดสรรตัวแปรและพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่มีต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ ตัวแปรสาเหตุที่คัดสรรมาศึกษา ได้แก่ คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศ พฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศ และการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ตัวแปรสาเหตุเหล่านี้ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2. ขั้นตอนตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้งานระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 12 แห่ง จำแนกเป็นบุคลากรสายวิชาการจำนวน 3,454 คน และบุคลากรสายปฏิบัติจำนวน 3,258 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 6,712 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กฎหัวแม่มือหรือกฎอย่างง่าย (Rule of Thumb) ที่ใช้อัตราส่วนของจำนวนตัวอย่าง (n) กับจำนวนตัวแปรมาตรฐานวัด 5 ต่อ 1 ตัวแปร (Tabachnick & Fidell, 1996) สำหรับงานวิจัยนี้มีจำนวนตัวแปรมาตรฐานวัดเท่ากับ 92 ตัวแปร ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องไม่น้อยกว่า 460 คน (ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ) อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดตัวอย่างเป็น 550 คน โดยใช้

เกณฑ์ของคอมเรย์ และ ลี (Comrey & Lee, 1992) ประกอบในการพิจารณาขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้าง ซึ่งคอมเรย์ และ ลี กำหนดค่าขนาดตัวอย่าง 500 คนขึ้นไป จะให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือในระดับดีมาก โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 องค์กรประกอบด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสารสนเทศ ตอนที่ 3 องค์กรประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศ ตอนที่ 4 องค์กรประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง และตอนที่ 5 องค์กรประกอบด้านประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ โดยลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐาน และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL เวอร์ชัน 8.8

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศ

ผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่มีต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีผลการดำเนินงานด้านระบบสารสนเทศที่ประสบความสำเร็จ พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศตามรูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศ ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว ได้แก่ คุณลักษณะส่วนตัวของผู้บริหารสารสนเทศ คุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารสารสนเทศ ทักษะด้านเทคนิควิธีของผู้บริหารสารสนเทศ และทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นของผู้บริหารสารสนเทศ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นในตัวแปรสังเกตได้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศอยู่ในระดับสูงทุกตัวแปร โดยคุณลักษณะส่วนตัวของผู้บริหารสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.16 และรองลงมาคือคุณธรรมของผู้บริหารสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.11 ส่วนทักษะทางด้านเทคนิควิธีและทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นของผู้บริหารสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.00 และ 3.92 ตามลำดับ

1.2 องค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ การสร้างบารมี และการกระตุ้นทางปัญญา ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นในตัวแปรสังเกตได้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศอยู่ในระดับสูงทุกตัวแปร โดยการสร้างบารมี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.10 รองลงมา คือ การกระตุ้นทางปัญญามีค่าเฉลี่ยที่ 3.94 และการสร้างวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 3.88

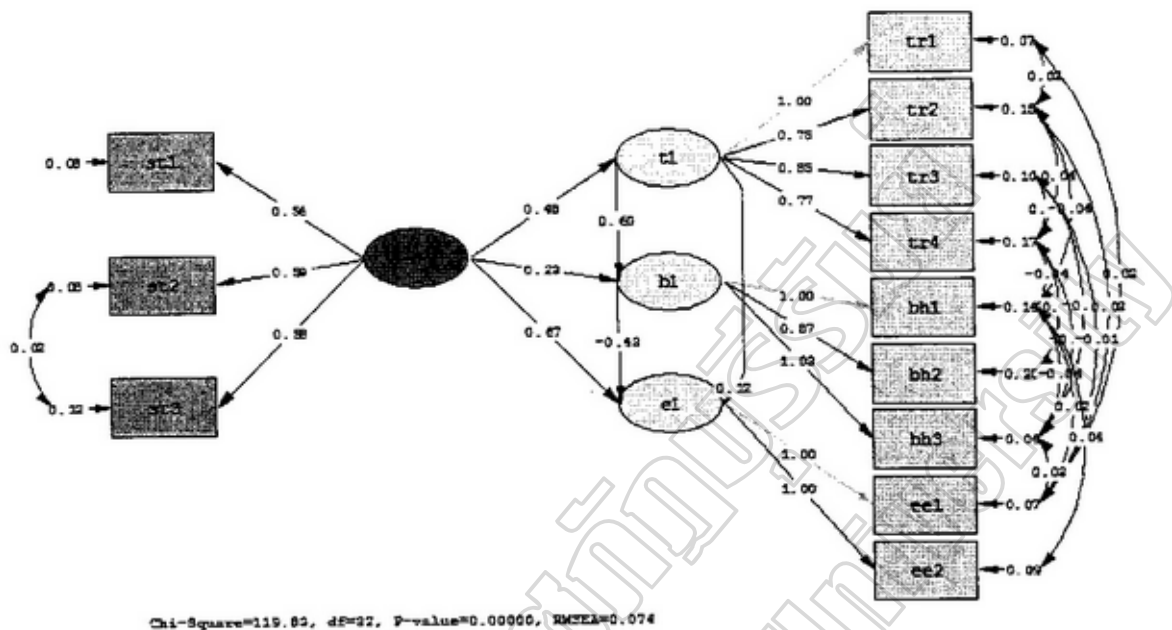
1.3 องค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การบริหารโครงการ และการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสารสนเทศ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นในตัวแปรสังเกตได้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงทุกตัวแปร และมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันไม่มาก โดยการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยที่ 3.94 การบริหารโครงการ และการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.92

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

องค์ประกอบด้านประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบสารสนเทศและผลลัพธ์ที่คาดหวังขององค์กร ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นในตัวแปรสังเกตได้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มเป้าหมายทั้ง 6 มหาวิทยาลัย มีระดับของประสิทธิผลของระบบสารสนเทศอยู่ในระดับสูง และมีระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบสารสนเทศกับระดับของผลลัพธ์ที่คาดหวังขององค์กรอยู่ในระดับสูงและไม่แตกต่างกัน โดยความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.81 และผลลัพธ์ที่คาดหวังขององค์กร มีค่าเฉลี่ยที่ 3.86 ส่วนการวิเคราะห์ประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีมีระดับของประสิทธิผลของระบบสารสนเทศอยู่ในระดับสูงสุด คือ 4.18 และมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีระดับของประสิทธิผลของระบบสารสนเทศอยู่ในระดับต่ำสุด คือ 3.66

3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่มีต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่มีผลต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ แสดงดังภาพประกอบ 5.1

ภาพประกอบ 5.1 รูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศ ที่มีผลต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ

การประเมินผลรูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่มีผลต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ ผู้วิจัยได้ประเมินผล 3 ประเด็น ดังนี้

1) ผลการประเมินความสอดคล้องโดยภาพรวม

รูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่มีผลต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยสามารถพิจารณาจากค่าสถิติวัดความสอดคล้องของรูปแบบ ดังนี้ ค่าไคสแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 119.83 ที่ระดับองศาอิสระ (df) 32 ค่า P ที่มีค่าเท่ากับ 0.000 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีวัดความสอดคล้องของรูปแบบ GFI ที่มีค่าเท่ากับ 0.96 ซึ่งมากกว่า 0.90 ค่า $RMSEA$ ที่มีค่าเท่ากับ .074 ซึ่งต่ำกว่า 0.08 ค่า NFI ที่มีค่าเท่ากับ 0.99 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.95 และ CN ที่มีค่าเท่ากับ 218.64 ซึ่งมีค่ามากกว่า 200 พบว่าค่าดัชนีเหล่านี้อยู่ในเกณฑ์ที่แสดงว่าโมเดลนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ยอมรับได้

2) ผลการประเมินส่วนของโมเดลการวัด

ในส่วนของโมเดลการวัดจะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรสังเกตได้ ที่วัดค่าตัวแปรแฝง โดยจะพิจารณาจากเรื่องของความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability)

ของตัวแปรสังเกตได้ โดยความตรงจะพิจารณาจากความมีนัยสำคัญของตัวแปรสังเกตได้ และความเที่ยงจะพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสอง (Squared Multiple Correlation, *SMC*) จากผลการวิจัย พบว่าตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (พิจารณาจากค่า *t* มีค่าสูงกว่า 1.96) และมีค่า *SMC* อยู่ในช่วง 0.53 - 0.90 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ยอมรับได้ ดังนั้น สรุปได้ว่าตัวแปรสังเกตได้มีความตรงและความเที่ยงในการวัดค่าตัวแปรแฝง

3) ผลการประเมินส่วนของโมเดลโครงสร้าง

องค์ประกอบประสิทธิผลของระบบสารสนเทศได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากองค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องเพียงองค์ประกอบเดียว โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.67 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมเชิงลบจากองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสารสนเทศและองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศ ผ่านองค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยมีค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.17 เมื่อพิจารณาอิทธิพลขององค์ประกอบอื่น ๆ พบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสารสนเทศมีอิทธิพลต่อองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศ โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.60 องค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลต่อองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสารสนเทศและองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศ โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.48 และ 0.20 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ เรียงลำดับค่าอิทธิพลจากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องมีค่าอิทธิพลสูงสุด รองลงมา คือ องค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศ และองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสารสนเทศตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของสมการ โครงสร้างตัวแปร พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.74 แสดงว่า ตัวแปรแฝงทั้งหมดในโมเดลร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรแฝงด้านประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ ได้ร้อยละ 74

4. ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมขององค์ประกอบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ

องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ เป็นดังนี้

องค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.67

องค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.48

องค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.22

แสดงว่าองค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องเป็นสาเหตุทางตรงที่ทำให้ระบบสารสนเทศมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศได้รับอิทธิพลทางอ้อมเชิงลบจากองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสารสนเทศและองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศผ่านองค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยมีค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.17

องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสารสนเทศ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.60

องค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศสูงสุด โดยมีขนาดของอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.51

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศในภาพรวมสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศได้ร้อยละ 74 ในภาพรวมปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศมากที่สุด คือ การบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง และจากการตรวจสอบค่าอิทธิพลทางตรงพบว่า มีองค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องเพียงองค์ประกอบเดียวที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ และเมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางอ้อมขององค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ พบว่าองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสารสนเทศและองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศมีอิทธิพลทางอ้อมต่อ

ประสิทธิผลของระบบสารสนเทศผ่านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยองค์ประกอบด้านคุณลักษณะส่วนตัวของผู้บริหารสารสนเทศมีอิทธิพลโดยตรงต่อองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (Situational Leadership Theory) มากที่สุด โดยทฤษฎีนี้กล่าวว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง คือ ตัวผู้นำเองจะต้องมีคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้นำ และผู้ตามต้องมีวุฒิภาวะและความพร้อม นอกจากนี้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องยังเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้นำสามารถปฏิบัติการกิจได้อย่างราบรื่น สำหรับการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว องค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ

1. ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศซึ่งเป็นตัวแปรตาม สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (Situational Leadership Theory) ของฟีเดเลอร์ (Fiedler, 1976) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างผู้นำกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับแนวคิดของ เฮอร์เชย์และบลันชาร์ด (Hersey & Blanchard, 1982) ที่กล่าวว่า สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้นำสามารถดำเนินการในภารกิจได้อย่างราบรื่น ภาวะผู้นำกับประสิทธิผลขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลากหลายในสถานการณ์ และการใช้อำนาจในตำแหน่งของผู้นำ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิก การจัดโครงสร้างภารกิจ และการใช้อำนาจในตำแหน่งของผู้นำ เนื่องจากการพัฒนาระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยจะประสบผลสำเร็จสำเร็จมากน้อยเพียงใด ไม่ได้ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศแต่เพียงผู้เดียว เพราะระบบสารสนเทศเป็นส่วนที่กระทบกับคนส่วนมากที่เป็นผู้ใช้และบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ นับตั้งแต่การจัดทำค่าของงบประมาณที่ต้องนำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารของมหาวิทยาลัย ผู้บริหารสารสนเทศจะต้องทำให้ผู้บริหารสูงสุดเข้าใจเหตุผลและความจำเป็นเพื่อขออนุมัติวงเงินประมาณที่เหมาะสมในการพัฒนาระบบสารสนเทศ กระบวนการจัดทำร่างขอบเขตงานที่ผู้บริหารสารสนเทศจะต้องประสานขอความร่วมมือกับบุคลากรทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงทำความเข้าใจกับผู้ใช้งานในเรื่องของขอบเขตงาน ผู้บริหารสารสนเทศจะต้องศึกษาถึงวิธีการจัดการระบบสารสนเทศกับฝ่ายพัสดุของมหาวิทยาลัย เพื่อเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาระบบที่จะทำให้อุ่นใจได้ว่ามหาวิทยาลัยจะสามารถมีระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสามารถนำมาใช้การบริหารจัดการและประกอบการตัดสินใจได้จริง และสื่อสารทำความเข้าใจกับทีมงานพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้บุคคลสองกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจด้านเทคนิควิธีกับผู้ใช้

เข้าใจตรงกัน ภารกิจต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นกิจกรรมที่ต้องติดต่อประสานงานกับบุคคลอื่น ดังนั้น การที่ผู้บริหารสารสนเทศจะพัฒนาระบบสารสนเทศให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิผลนั้น จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1.1 การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จขององค์กร เนื่องจากการดำเนินงานด้านระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยนั้นมีลักษณะเฉพาะและต้องการทักษะความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ซึ่งต้องอาศัยการทำงานร่วมกันจึงจะประสบความสำเร็จ ถึงแม้ว่าบุคลากรแต่ละคนจะมีความสามารถแต่ความสามารถของแต่ละคนนั้นมีข้อจำกัด การทำงานเป็นทีม คือ การนำความสามารถของทุกคนมารวมกัน ซึ่งช่วยให้การทำงานมีพลังมากขึ้น อีกทั้งงานที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น ต้องการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จึงต้องการคนมาทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ทำให้ผลงานมีคุณภาพมากขึ้น ผู้บริหารสารสนเทศจะต้องสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกัน โดยทุกคนในทีมจะต้องทุ่มเทความคิด ทุ่มเทแรงกาย เพื่องาน เพื่อความสำเร็จของงาน และควบคุมการดำเนินงานระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิผลมากที่สุด ในการสร้างทีมงานสิ่งที่ผู้บริหารสารสนเทศจำเป็นต้องให้ความสำคัญ คือ การจัดโครงสร้างการบริหาร สายการบังคับบัญชาและบทบาทหน้าที่ของบุคคลในทีมให้ไว้อย่างเหมาะสม มีการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อกำหนดเป้าหมายและรายละเอียดของงานให้ชัดเจน ผู้บริหารสารสนเทศจะต้องมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศของการทำงานร่วมกัน ทำให้บุคลากรให้ความไว้วางใจร่วมมือกันทำงาน มีการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลืองานซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟาวเลอร์ (Fowler, 2003) นีลสัน (Nelson, 2003) คาทซ์ (Katz, 2004) บราวน์ (Brown, 2006) โกลสไตน์ และ พิรานี (Goldstein & Pirani, 2008) สุรีย์ โปธาราม (2547) วาโร เฟ็งสวส์ดี (2549) และรัตติกรณ์ จงวิศาล (2552) ที่พบว่า การทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน

1.2 การบริหารโครงการเป็นเทคนิคในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ช่วยควบคุมการดำเนินงานให้อยู่ในกรอบของเวลา งบประมาณ และทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และช่วยในการประสานงานภายในหน่วยงาน ทำให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากงานด้านระบบสารสนเทศมีลักษณะเป็น โครงการพัฒนาที่มีความต่อเนื่องของงาน และมีความไม่แน่นอนสูง ผู้บริหารสารสนเทศนั้นจำเป็นต้องมีระบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานสู่ความสำเร็จ ได้แก่ มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเพียงพอและเหมาะสม มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพนร็อค

คูเลนซ์ และ ดักลาส (Penrod, Dolence & Douglas. 1990) ฟาวเลอร์ (Fowler. 2003) นีลสัน (Nelson. 2003) คาทซ์ (Katz. 2004) บราวน์ (Brown. 2006) โกลสไตน์ และ พิรานี (Goldstein & Pirani. 2008) ที่พบว่า ทักษะด้านการบริหารโครงการจะทำให้การดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาประสบความสำเร็จ

1.3 การใช้อำนาจหน้าที่ ผู้บริหารสารสนเทศสามารถใช้อำนาจในตำแหน่งที่มหาวิทยาลัยมอบหมายมาในการสั่งการ กำกับดูแล ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชายินยอมปฏิบัติตาม ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสารสนเทศจำเป็นต้องมีการใช้อำนาจหน้าที่อย่างเหมาะสม โดยผู้บริหารสารสนเทศจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในงาน หรือมีข้อมูลเพียงพอที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่บุคลากรในทีมเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน เพราะงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะเฉพาะทางในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ คาทซ์ (Katz. 2004) โกลสไตน์ และ พิรานี (Goldstein & Pirani. 2008) และ วาโร เห่งส์วีสดี (2549) ที่พบว่า การใช้อำนาจในตำแหน่งของผู้บริหารส่งผลต่อความสำเร็จของการทำงาน

2. ประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสารสนเทศและพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศ ผ่านองค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง แม้ว่างานวิจัยของ เพนร็อด คูเลนซ์ และ ดักลาส (Penrod, Dolence & Douglas. 1990) ฟาวเลอร์ (Fowler. 2003) นีลสัน (Nelson. 2003) คาทซ์ (Katz. 2004) บราวน์ (Brown. 2006) ลินแมน (Lineman. 2006) โกลสไตน์ และ พิรานี (Goldstein & Pirani. 2008) จะแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสารสนเทศส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาในรายละเอียดแล้วพบว่า มีบางปัจจัยของคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับปัจจัยขององค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่สัมพันธ์กับปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม ปัจจัยด้านทักษะด้านเทคนิควิธีของผู้บริหารสารสนเทศที่สัมพันธ์กับปัจจัยด้านการบริหารโครงการ และปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนตัวของผู้บริหารสารสนเทศที่สัมพันธ์กับปัจจัยด้านการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสารสนเทศ การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ ถึงแม้ว่าจะมีนักวิชาการหลายคนแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลนั้นควรมีลักษณะอย่างไร แต่ผลการวิจัยส่วนใหญ่ไม่สามารถบ่งบอกคุณลักษณะที่ยืนยันถึงความสำเร็จของผู้นำได้ แม้ว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสารสนเทศที่โดดเด่นจะทำให้บุคคลที่เป็นผู้ร่วมงานมีความไว้วางใจ เชื่อมั่น ศรัทธาและมีความยินดีร่วมมือปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ แต่ก็ยังไม่ใช่ปัจจัยแห่งความสำเร็จโดยตรงของการศึกษาประสิทธิผล

คิงที่ สต็อกคิล (Stogdill, 1974) กล่าวว่าไว้ว่า ผู้ที่จะเป็นผู้นำคนอื่นมิใช่สามารถจะเป็นได้โดยการอาศัยแต่เพียงการมีคุณลักษณะทางกายภาพและบุคลิกภาพของผู้นำนั้น เพราะว่าคุณลักษณะของผู้นำจะมีความสัมพันธ์หรือเข้ากันได้กับลักษณะกิจกรรมและเป้าหมายของผู้ตามด้วย นั่นคือ การที่ผู้นำจะมีความสัมพันธ์อย่างไรมันขึ้นอยู่กับสถานการณ์ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาโร เฟ็งสวส์ตี (2549) ที่พบว่า องค์ประกอบด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน องค์ประกอบพฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียน และส่งผ่านองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียน

3. คุณลักษณะของผู้บริหารสารสนเทศมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศ ดังที่ อัลพอร์ต (Allport, 1975 : 28) กล่าวว่าไว้ว่าบุคลิกภาพเป็นองค์ประกอบที่สำคัญภายในตัวบุคคลซึ่งเป็นตัวกำหนดการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ แม้ว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสารสนเทศจะไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ แต่เนื่องจากคุณลักษณะเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความเป็นผู้นำ และมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศโดยตรง ซึ่งปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ ประกอบด้วย

1) การสร้างวิสัยทัศน์ คือ การที่ผู้บริหารสารสนเทศบอกเป้าหมายในการปฏิบัติงานและกระตุ้นให้ ผู้ปฏิบัติงานทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีการสร้างความตระหนักและถ่ายทอดความคิดไปยัง ผู้ปฏิบัติงาน โดยแสดงออกให้เห็นถึงความมุ่งมั่นจะทำให้งานประสบความสำเร็จ 2) การสร้างบารมี ได้แก่ การที่ผู้บริหารสารสนเทศมีความเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการทำงาน มีความขยัน ความตั้งใจ มีจริยธรรมในการทำงาน และทุ่มเทความพยายามในการทำงาน ทำให้ถูกน้องปฏิบัติตามและให้ความร่วมมือ และ 3) การกระตุ้นทางปัญญา คือ การที่ผู้บริหารสารสนเทศให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ให้ข้อคิดเห็นและแนวทางเพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น สนับสนุนให้บุคลากรวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้เหตุผลและหลักฐานทางวิชาการสนับสนุน และให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการแก้ปัญหา ปัจจัยด้านพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ของผู้บริหารสารสนเทศล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยคุณลักษณะที่โดดเด่นของผู้บริหารสารสนเทศทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นคุณลักษณะส่วนตัว บุคลิกภาพ ความเชื่อมั่น การมีมนุษยสัมพันธ์ ความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน ทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสร้างความสัมพันธ์ต่อบุคคลอื่น ถึงแม้ว่าพฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกจะไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศโดยตรงก็ตาม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาโร เฟ็งสวส์ตี (2549) และ ปรเมษฐ์ โมลี (2552) ที่พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบนจุงพร

แก้วมีศรี (2545) ที่พบว่า คุณลักษณะของผู้นำมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งและเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้นำ

4. การบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลต่อคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศ ดังแนวคิดของเลวิน ลิพพิทท์ และไวท์ (Lewin, Lippitt & White; อ้างถึงใน เสนาะ ดิยาว. 2543) ที่ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบพฤติกรรมของผู้นำที่เหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์และกลุ่ม รวมถึงบริบทของสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง และ ฟีดเลอร์ (Fiedler, 1976) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำเป็นการกระทำของผู้นำในการชี้นำและประสานงานในการทำงานของสมาชิกในองค์กร แบบภาวะผู้นำจะเป็น โครงสร้างความต้องการของผู้นำที่จะจงใจให้เกิดพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะไม่ได้เป็นเรื่องของพฤติกรรมโดยตรง นอกจากนี้ เรดดิน (Reddin; อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2536) ยังค้นพบว่า ถ้าสถานการณ์เหมาะสมพฤติกรรมผู้นำก็จะมีประสิทธิผลมาก ถ้าหากสถานการณ์ไม่เหมาะสมพฤติกรรมผู้นำก็จะมีประสิทธิภาพน้อย ดังนั้น ผู้นำต้องเลือกใช้แบบหรือพฤติกรรมผู้นำให้เหมาะสมกับตัวแปรด้านสถานการณ์ แบบของพฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้บริหารสารสนเทศจะแสดงออกมาในลักษณะของการกระตุ้นให้บุคคลคิดและปฏิบัติตามอย่างเชื่อมั่น มีเป้าหมายร่วมกัน ดำเนินงานไปในแนวทางเดียวกัน มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นกัลยาณมิตร เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน และสนับสนุนให้บุคคลมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำงานร่วมกัน พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่สำคัญต่อการทำงานเป็นทีม การบริหารโครงการ และการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสารสนเทศ ดังนั้น จึงจำเป็นที่ผู้บริหารสารสนเทศจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในงานของตนเอง มีความสามารถในการสื่อสารกับบุคคลอื่น มีวิสัยทัศน์ที่นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความตั้งใจมุ่งมั่นในการพัฒนาระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยที่พบว่า องค์ประกอบด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศ มีผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

คือ การทำงานเป็นทีม การบริหารโครงการ และการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสารสนเทศนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการจัดโครงการเพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากร โดยเน้นเรื่องการทำงานเป็นทีม เพื่อลดความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจกัน และภาวะที่ต่างคนต่างทำงาน โดยปกติแล้วหลักสูตรที่เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมจะมีหลายสถาบันที่รับจัดอบรมตามช่วงเวลาอยู่แล้ว สาระของหลักสูตรจะเน้นเกี่ยวกับการปรับทัศนคติของคนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ลดความขัดแย้งในทีม และชี้ให้เห็นประโยชน์หรือเป้าหมายของการทำงานเป็นทีมร่วมกัน วัตถุประสงค์หลักของการทำงานเป็นทีม คือ การมีเป้าหมายร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว การบริหารโครงการด้านระบบสารสนเทศนั้น ประกอบด้วยหลายภาคส่วน ที่ต้องอาศัยบุคคลหลายคนทำงานร่วมกัน หากแต่ละบุคคลต่างสนใจแต่ผลลัพธ์จากการทำงานของตัวเองผู้เดียวแล้ว จะสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกันได้ยาก การฝึกอบรมด้านการทำงานเป็นทีมนี้ ผู้เข้ารับการอบรมสามารถเป็นได้ตั้งแต่ผู้บริหารสารสนเทศ บุคลากรภายในทีมและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกันและบรรยากาศในการทำงานที่ดีร่วมกัน

2. ผู้บริหารสารสนเทศของมหาวิทยาลัย ควรเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวกับการบริหารโครงการ เนื่องจากงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมักดำเนินงานในรูปแบบโครงการ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร การควบคุม ซึ่งมีทั้งโครงการขนาดใหญ่และโครงการขนาดเล็ก บางโครงการได้แทรกอยู่กับการประจำของหน่วยงานที่ต้องดูแลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทุกโครงการจำเป็นต้องมีการวางแผนการใช้ทรัพยากร การบริหารจัดการและการควบคุมโครงการให้มีประสิทธิผล เกิดประสิทธิภาพ และต้องมีการบริหารโครงการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ทันเวลา และมีคุณภาพตามที่กำหนด โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม การบริหารโครงการเป็นปัจจัยหลักในการช่วยให้การดำเนินงานตามโครงการต่างๆ มีความชัดเจนทั้งในแง่ของเป้าหมาย ระยะเวลา ผลสัมฤทธิ์ของงาน และทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จ เนื่องจากผู้บริหารสารสนเทศจะเป็นผู้กำหนดนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัย ดังนั้น ผู้บริหารสารสนเทศจะต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของการจัดทำแผน การบริหารงบประมาณ การบริหารความเสี่ยงของโครงการ การควบคุมติดตามความก้าวหน้าของโครงการ การประเมินและการวัดประสิทธิผลของโครงการ การรายงานผลสรุปผลโครงการ รวมถึงต้องเข้าใจถึงข้อจำกัดต่างๆ ในการปฏิบัติงานตามโครงการนั้นๆ ด้วย การฝึกอบรมด้านการบริหารโครงการจะช่วยให้ผู้บริหารสารสนเทศเข้าใจและสามารถบริหารโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งควรมีการจัดทำแผนแม่บททางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการพัฒนาด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสารของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามหาวิทยาลัย จาก การที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้กำหนดให้มหาวิทยาลัย ต้องดำเนินการจัดหาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการตัดสินใจ โดยมีกลไกการประเมินตาม ดัชนีชี้ที่ 7.3 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการดำเนินการในหน่วยงาน กลายเป็น สิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ เพื่อการสนองต่อเป้าหมายของหน่วยงาน นั้น ๆ แต่การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ประสบความสำเร็จไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจาก เทคโนโลยีสารสนเทศมีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงรวดเร็วตามกระแสของเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์และการสื่อสาร ดังนั้น จึงต้องมีการจัดทำแผนแม่บทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารขึ้น การจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะช่วยให้มหาวิทยาลัยมี ภาพรวมของระบบสารสนเทศที่สนับสนุนและสอดคล้องกับหน่วยงานและการทำงานตาม ภารกิจหลักของหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการ รวมถึง การพิจารณาขงบประมาณการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ด้วย เนื่องจากแผนแม่บทด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนั้น จะมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งด้านอุปกรณ์ งบประมาณ และจะช่วยให้มีการใช้สารสนเทศให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ ต่าง ๆ ภายในหน่วยงานอย่างเหมาะสมและลดความซ้ำซ้อน ซึ่งเป็นส่วนก่อให้เกิดความสูญเสียที่ เกิดขึ้นจากการขาดแผนการดำเนินงานที่ดี โดยแผนแม่บททางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารนั้น อย่างน้อยเนื้อหาสาระควรครอบคลุมงานด้านต่าง ๆ คือไปนี้ 1) งานด้านโครงสร้าง พื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2) งานด้านระบบสารสนเทศ เพื่อใช้ในการ ปฏิบัติงานและการบริหารงานของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย และ 3) งานด้าน การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่าง รวดเร็ว

4. การใช้อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ถือเป็น ทักษะและศิลปะในการบริหารของผู้บริหารสารสนเทศเองที่จำเป็นต้องเรียนรู้จากบุคคลอื่น สิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น แม้จะมีหลักสูตรอบรมผู้บริหารที่ เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารโดยตรงไม่มากนัก แต่ผู้บริหารสารสนเทศสามารถ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารสารสนเทศมหาวิทยาลัยอื่นได้ การใช้อำนาจหน้าที่ของผู้บริหาร สารสนเทศนั้นมีความสำคัญต่อการดำเนินงานตามโครงการอย่างมาก ที่ผู้บริหารสารสนเทศจะต้อง ชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามอย่างเต็มใจ ซึ่งอาจใช้วิธีการสั่งการ การมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น การมี ปฏิสัมพันธ์โดยการถ่ายทอดแนวคิดสู่การปฏิบัติ แต่จากผลการวิจัยที่ค้นพบว่าคุณลักษณะของ ผู้บริหารสารสนเทศมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น

ผู้บริหารสารสนเทศควรเข้ารับการฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ปฏิบัติตามได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลของระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยนั้นมีอิทธิพลจากการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องเพียงองค์ประกอบเดียว ส่วนองค์ประกอบด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศและองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหารสารสนเทศนั้น ถึงแม้ว่าจะมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาด้านภาวะผู้นำกับประสิทธิผลขององค์กรอื่น ๆ ดังนั้น สำหรับการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศกับประสิทธิผลของระบบสารสนเทศครั้งต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่าควรได้มีการศึกษาปัจจัยด้านการบริหารงานภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น ปัจจัยด้านวัฒนธรรมขององค์กร ปัจจัยด้านสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสารสนเทศ เป็นต้น
2. การทำวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้ที่มีต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ วิธีการดำเนินการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่บริหารสารสนเทศเพื่อปรับกรอบแนวคิดการวิจัยให้ชัดเจนมากขึ้น และเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยเท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศกับประสิทธิผลของระบบสารสนเทศนั้น ผู้วิจัยแนะนำให้ใช้วิธีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ซึ่งเป็นวิธีการที่ให้นักการของมหาวิทยาลัยที่มีส่วนได้เสียกับระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย ได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผลประโยชน์ควบคู่กับการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย โดยนำรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่มีต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญไปสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ควรทำการวิจัยการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่มีต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศ โดยเปลี่ยนพื้นที่การศึกษาไปยังมหาวิทยาลัยราชภัฏในพื้นที่อื่น มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่ไม่ใช่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือหน่วยงานภาคเอกชน แล้วนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบเพื่อหา

องค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสารสนเทศที่เหมาะสม หากผลการวิจัยไม่แตกต่างกันจะทำให้ข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น แต่ถ้าผลการวิจัยแตกต่างกัน ผู้นำผลการวิจัยไปใช้จะได้เลือกพิจารณาเฉพาะองค์ประกอบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับบริบทของตนเองได้อย่างเหมาะสม

4. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผู้ที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมหรือสัมมนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในรอบปีที่ผ่านมาถึง 106 คน คิดเป็นร้อยละ 21 ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่สูงมาก การฝึกอบรมผู้ใช้ระบบสารสนเทศนับเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคน ทีมมหาวิทยาลัยต้องให้ความสำคัญและจำเป็นต้องส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้ปฏิบัติงานจึงควรได้รับการพัฒนาให้สามารถทำงานได้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น พัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัยให้ทันกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจต่อผู้ปฏิบัติงาน และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคลากร